

MILENA MICHIKO FLAŠAR

LA BRIGADA
DE LA SOLEDAT

TRADUCCIÓ DE L'ALEMANY
DE TIANA PUIG I SOLER

BARCELONA 2024

QUADERNS CREMA

TÍTOL ORIGINAL *Oben Erde, unten Himmel*

Publicat per
QUADERNS CREMA

Muntaner, 462 - 08006 Barcelona
Tel. 934 144 906
correu@quadernscrema.com
www.quadernscrema.com

© 2023 by Verlag Klaus Wagenbach, Emser Straße 40/41 10719 Berlín
Edició catalana publicada d'acord amb Casanovas & Lynch Literary Agency
© de la traducció, 2024 by Tiana Puig i Soler
© d'aquesta edició, 2024 by Quaderns Crema, S.A.

Drets exclusius d'edició en llengua catalana:
Quaderns Crema, S.A.

Aquest llibre ha rebut una ajuda a la traducció de:

▬ Federal Ministry
Republic of Austria
Arts, Culture,
Civil Service and Sport

Il·lustració de la coberta de Leonard Beard

ISBN: 978-84-7727-693-7
DIPÒSIT LEGAL: B. 18 945-2024

AIGUADEVIDRE *Gràfica*
QUADERNS CREMA *Composició*
ROMANYÀ-VALLS *Impressió i relligat*

PRIMERA EDICIÓ *novembre de 2024*

Sota les sancions establertes per les lleis,
queden rigorosament prohibides, sense l'autorització
per escrit dels titulars del copyright, la reproducció total o
parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment mecànic
o electrònic, actual o futur—inclouent-hi les fotocòpies i la difusió
a través d'Internet—, i la distribució d'exemplars d'aquesta
edició mitjançant lloguer o préstec públics.

TAULA

Hivern, primavera...	9
... estiu...	143
... tardor i, una altra vegada, hivern	265
<i>Glossari</i>	307
<i>Agraiments</i>	311

Per a l'Akira.

南に死にそうな人あれば
行ってこわがらなくてもいいといい
(‘Si hi ha un home que agonitza al sud | hi
acudeix per dir-li que no tingui por’).

KENJI MIYAZAWA,
«Malgrat la puja»

HIVERN, PRIMAVERA...

M'agradava estar sola. I, de fet, en aquest sentit no ha canviat res. Continuo sent una persona que no necessita gaire companyia. A diferència d'aleshores, però, ara me'n cal una mica, i adonar-me'n ha fet que la meua vida emprengui un nou rumb. Abans era com una carretera de sentit únic on només circulava jo. No hi havia cap carril de sentit contrari ni embussos i més o menys anava avançant. Ara bé, ¿en gaudia? La resposta és, sense cap mena de dubte, que *no*.

No és que fos una persona especialment malcarada. Els meus estats d'ànim, tant els bons com els dolents, estaven compensats. Era només que allò de passar-s'ho bé em semblava una cosa pròpia de gent que hi tenia una capacitat natural, gent que s'interessava pel camí que havia de recórrer i el compartia amb els seus semblants. Gent que s'aplegava en petites colles que, al seu torn, en formaven d'altres. Quan calia, jo també ho feia. Ni era misantropa ni tenia cap intenció de rebel·lar-me contra el món. Només volia que em deixessin tranquil·la. Ja a l'escola m'esforçava el mínim a l'hora de fer amistats, i si bé la meua mitjanja em permetia encaixar als grupets de classe sense dificultats, mai vaig establir una relació estreta amb cap dels meus companys. Potser es devia a la meua apatia. I és que mantenir una amistat, o només el fet d'encetar-la, em resultava molt pesat. M'esgotava conèixer algú. Totes les converses que s'havien de tenir per arribar a un punt en comú! Tots els malentesos i embolics que sorgien! No valia la pena. Ja era prou esgotador ser jo mateixa. O, si més no, això pensava aquella noia de setze anys amb acne que un dia vaig

ser. I, per pura comoditat, en fer-me gran vaig mantenir la mateixa actitud.

El meu lema era «viu i deixa viure». La intimitat m'atabalava. Poques vegades explicava alguna cosa sobre mi o sentia curiositat pels secrets d'una altra persona. No tenia cap necessitat d'estirar-li la llengua a ningú. Al meu entendre, la relació ideal (fos amb qui fos) consistia a no esperar gaire l'un de l'altre. Una conversa trivial aquí i allà, que si feia fred, que si ja se sentia l'olor de la neu que encara havia de caure. No se m'acudia res més. Tan bon punt la conversa derivava cap a qüestions personals, se'm feia un nus a la gola. I un to de veu íntim em provocava taquicàrdia. M'agradaven les interaccions fàcils i sense compromís. Per això a la feina (treballava de cambrera) em tenien per una persona distant, i jo no feia res per desmentir-ho. De totes maneres, durant els descansos, que passava a la sala comuna, estava sola. Al començament les meves companyes s'havien mostrat benvolents i sempre que en tenien l'oportunitat m'introduïen a les seves converses. A poc a poc, però, en adonar-se que m'eren indiferents, es van cansar de gastar saliva en va i no vaig trigar gaire a convertir-me en una pària. «Ja m'està bé», pensava jo, que aleshores ja tenia vint-i-cinc anys. Mentre no hi hagués cap conflicte entre nosaltres, no calia fingir pel mer fet de ser en la mateixa situació. Quan acabava de treballar (com anhelava el moment de tancar la porta de l'armariet...) era la primera de treure'm l'uniforme rosa i sortir cap a l'aparcament. La llum càlida del restaurant, un *famiresu* típic a l'estil dels *diners* nord-americans, il·luminava l'asfalt. A l'interior hi veia nens asseguts a les troncs i pares que els donaven el menjar. L'olor d'oli de fregir i de carn picant inundava l'aire i m'impregnava els ca-

bells. Em perseguia a cada passa mentre jo caminava més i més de pressa per desempallegar-me'n, i no s'esvaïa fins que arribava a l'estació del tren, que em duïa directament a casa.

Aquella era, si fa no fa, la meua vida. I no estava tan malament. Si fos per mi, podria haver continuat així per sempre. No trobava a faltar res. Al contrari, quan m'asseïa al tren i tancava els ulls, m'omplia una foscor agradable. Havia passat un altre dia i no m'havia convertit en una càrrega per a ningú. Una per una, havia dut les safates a les taules numerades i havia saludat els clients amb un somriure tal com estava establert. De tant somriure em feien mal els músculs de la cara. Però bé, alguna cosa havia de fer mal, si no estaríem morts, ¿oi? O si més no això deïa el meu professor d'educació física, a qui recordava com un autèntic torturador. Amb nosaltres, les noies, no tenia miraments. L'excusa de «tinc la regla» li rebotava com una pilota, i si et queixaves de flatositat t'enviava a crits a fer una altra volta a la pista. Em va venir a la memòria el seu xiulet, que era com una extensió del seu cos i només se'l treia per cridar mentre ens esquitxava amb les baves que li saltaven de la boca. «Esperit d'equip, Takada! Per l'amor de Déu! Que ets part d'un equip. A veure si ho entens d'una vegada!», aquelles paraules em venien al cap més sovint del que m'hauria agradat, i es confonien amb els sons que m'envoltaven: el xiulet de les portes del metro en obrir-se i tancar-se, el ritme monòton de les rodes del tren sobre les vies... I abans que me n'adonés ja m'havia adormit. No era un son profund. Si bé la foscor de dins prenia cada vegada més cos, al mateix temps estava atenta a qualsevol moviment que fes la persona que tenia al costat. De tant en tant ens fregàvem, però era sense voler i no calia disculpar-se. Vaig compro-

var que gairebé tothom tenia els ulls tancats com jo. I que, com jo, també feien una becaina improvisada. Alguns roncaven. Érem un comboi de somnolents que pujaven i baixaven del vagó. «Ssst!», vaig llegir en un cartell que instava els passatgers a posar el mòbil en silenci. La regla de no molestar amb converses telefòniques en veu excessivament alta la respectava a consciència, o en el meu cas més aviat es respectava per si sola, ja que no coneixia ningú a qui pogués trucar tan tard. Després de sis anys en aquella ciutat només tenia un grapat de coneixences escadusseres guardades a la llista de contactes, entre les quals hi havia la noia que em feia la manicura, a qui acudia amb regularitat. Era una persona xerraire d'ofici, però sabia callar quan tenia al davant un interlocutor poc parlador. Aleshores se sumia en un silenci gens desagradable i em llimava les ungles, callada, mentre jo, també callada, me la mirava. Així i tot, m'imaginava que amb el temps ens havíem anat coneixent millor. Em pregunto si ella també sentia el mateix. Una vegada em va dir: «Les ungles de la meva clientela són totes úniques. Les podria distingir amb els ulls tancats». Recordo que en aquella època em feia una mica d'enveja la seguretat que demostrava tenir en ella mateixa. Afirmava que la seva professió era vocacional, cosa que em semblava una mica exagerada, ja que no era metgessa ni res per l'estil, però em va fer pensar en la meva pròpia manca d'orgull i ambició. ¿Anhelava alguna cosa, jo? La fada que m'ho preguntés de ben segur que es decebria perquè, a banda de voler arribar a casa al més aviat possible, no l'hauria pogut importunar amb cap altre desig.

Quan vaig arribar a l'última estació em vaig comprar un bento. Des de feia poc n'hi havia uns en oferta per a solters, cosa que era una mica estranya perquè el bento ja està pensat per a una sola persona. Devia ser una estratègia comercial. ¿O és que t'havies d'identificar a la caixa? Hola, sóc soltera. ¿Que et donaven cupons de descompte, ara, per ser solter? En efecte, no eren poques les persones que vaig veure agafant automàticament el bento per a solters, que era cent iens més barat que el normal, i em vaig animar a seguir el seu exemple. No els feia vergonya declarar-se solters i solteres. ¿I per què els n'hauria de fer? Al capdavall, tothom sabia que la possibilitat de trobar una parella adequada era gairebé nul·la, tant als vint com als cinquanta. De manera que podia posar-me a la cua sense manies. En canvi, per al meu hàmsster, que m'esperava a casa, m'hi vaig mirar una mica més. Vaig optar per unes pastanagues cruixents de la secció de verdures i, per acabar, vaig agafar una cervesa de la prestatgeria de refrigerats. Amb una ja feia. Em vaig mirar els productes que la gent deixava a la caixa sota una estrident llum de neó: «Party crackers», deia en una de les bosses. «Family Pack. XXL». Al seu costat, les edicions especials amb l'etiqueta de «per a solters» semblaven germans bessons morts abans de néixer. Tanmateix, eren les que més es venien. Segurament molta de la gent que vaig veure agafant-les ho feia per perdre pes. Anaven a la caixa de bracet, ell amb el paquet gran i ella amb el petit. Ja me'ls veia triant una sèrie de Netflix mentre picaven unes patates xips. ¿Volia ser així, jo? Sí i no. Les parelles que venien al *famiresu* semblaven felices, però al mateix

temps eren les més difícils de complaure. Sempre els faltava alguna cosa. Amb la gent que venia sola, en canvi, era diferent. Et donaven les gràcies per tot el que els servies. I si els assignaves l'última cadira lliure a la zona de fumadors, s'hi asseien i es crusprien l'arròs, agràits! Com ara el jubilat que els dilluns i els dimecres es presentava puntualment a l'hora que obríem el bufet del migdia. ¿Que potser es queixava si encara no havíem servit la fruita? En canvi, hi havia pares de família que es comportaven com si fossin rapinyaires quan es tractava de proveir de raïm les seves criatures. Semblava que viure per un mateix duia inevitablement a certa modèstia.

Les meves passes ressonaven pels carrers cada vegada més buits. El barri on vivia era relativament tranquil. La majoria de persones eren treballadors que tornaven al cau després de la feina. Cansats i capcots, seguien el seu camí arrossegant els peus, i tret de l'excepció notòria del músic de taverna amb la guitarra a l'esquena o l'hostessa empolainada que sortia cap al seu bar habitual a aquella hora, tot-hom amb qui em creuava semblava haver-se fos en una massa grisa. Els edificis, més aviat baixos i en bona part atroïnats, exercien una pressió addicional sobre la massa, que, estesa a terra, caminava d'esma cap a casa com si dugués un pes difús a l'esquena. Era clar que la gresca era a una altra banda, i el món opulent de llums que il·luminaven el cel més enllà del turó era un lloc tan llunyà com la proverbial contrada que s'amagava rere les set muntanyes. Era inútil intentar trobar-hi cap mena de diversió. Hi havia un *sentō*, i al costat una parada de *yakitori*, una botiga de galindaines, una altra de mòbils i para de comptar. No era precisament el millor barri per a algú que es trobava a la meitat de

la vintena i tenia tota la vida al davant, però la vida també era una qüestió de diners. I el que m'havia dut fins allà era el lloguer barat. El pressupost no m'arribava per a preocupacions de luxe com ara «¿que hi ha un parc a la vora?», «¿o una pizzeria bona?», «¿o una mica de cultura?», «¿concerts i activitats?». És cert que tenia els pares, que de tant en tant em donaven un cop de mà, però no en volia abusar. M'empipava que pensessin que sempre dependria d'ells. Era precisament per escapar-me de les seves grapes afectuoses que havia marxat del camp per anar-me'n a la ciutat. El fet d'haver deixat els estudis tan sols un semestre després d'haver-los començat era un tema delicat del qual evitàvem parlar. Però, com el borboll de greix d'una sopa, sempre tornava a sortir per una altra banda. I aleshores, inevitablement, afloraven els meus sentiments de culpa. ¿Què hauria passat si hagués fet el cor fort i hagués acabat la carrera? ¿Què hauria passat si després d'una carrera convenientment curta els hagués presentat el seu futur gendre? L'altre tema delicat del qual no parlàvem. I era per això que les nostres converses telefòniques, les poques que manteníem, s'havien tornat una mica artificials i tenses. A força d'eludir el tema ens eludíem, en certa manera, a nosaltres mateixos, i el resultat era un ball d'ombres en què, si bé ens atansàvem la mà, no aconseguíem escurçar la distància que s'havia generat amb els anys.

Sempre era la meva mare qui em trucava, i com que jo pràcticament no feia servir el mòbil i gairebé sempre el tenia en silenci, quan vibrava ja sabia que era ella.

—¿Com va?—em preguntava, animada—. Digueu!

—Ehm...

Ella solia compensar les meves intervencions monosil·làbiques explicant-me tota mena de coses sobre el seu dia a dia. La tieta Fumiko l'havia anat a veure («¿Què dius ara?

¿De debò?», intercalava jo) i havien tornat a tenir raons. Aquella vegada era sobre l'àvia.

—La teva estimada tieta creu que hauríem de tancar l'àvia en una residència. Com si fos ella qui es sacrificués! ¿Qui li renta el cul? Jo! ¿I que me'n queixo pas? No. ¿Llavors? ¿Per què carai s'hi fica?

Parlava d'això i allò sense parar i, quan s'aturava un instant, sospirava tan fort que dubtava si esbufegava o si tirava els mocs amunt. La segona opció em va semblar poc probable, ja que la meua mare no era una persona que s'emocionés amb facilitat. Vaig esperar amb totes les meves forces que reprengués el fil i per sort no va trigar a prosseguir.

—No cridis tant!—Va exclamar el pare, que mirava les notícies.

Així eren, si fa no fa, les nostres trucades telefòniques. A vegades pensava que només tenia el telèfon mòbil perquè els meus pares poguessin contactar amb mi i estiguessin tranquils. Des que la mare havia descobert les converses per missatges de text instantani m'enviava contínuament emoticones sense cap ni peus. Un gat saludant! A la una de la matinada! Au, va! ¿Què havia de fer? En comptes de tornar-li la salutació, li contestava amb un interrogant, que, tanmateix, quedava sense respondre.

Des de lluny ja veia la llum de casa. No era que m'hagués descuidat d'apagar-la, sinó que havia instal·lat un temporitzador per al meu hámster i poc abans de fer cap a casa s'encenia el llum de la tauleta perquè sabés que estava a punt d'arribar. Era una bestiesa, n'era conscient. Però en *Punsuke* era la persona més important per a mi. Bé, *persona* potser no era la paraula encertada. Però l'havia dotat de trets humans, i com que semblava que ja li estava bé, el tractava d'igual a igual.

Només el motiu pel qual me l'havia comprat ja era significatiu. Malgrat que no ho volia reconèixer, havia arribat un punt en què una part de mi ja no suportava aquella soledat constant. Ser mestressa de mi mateixa era una cosa, però una altra de ben diferent era la por de perdre alguna cosa essencial si no tenia almenys un animal de companyia al meu costat. De comptar per a algú, de tenir-ne cura. Les coses evidents, com per exemple que els fruits secs i les llavors que donava a en *Punsuke* desapareguessin dins les seves galtes, em demostraven, per dir-ho així, que jo també era viva. Cada vegada que el treia de la gàbia em sorprenia l'escalfor que desprenia aquell cos tan fràgil. El pelatge apel·lat amagava la seva veritable menudesa. No pesava més que un ou cru, de manera que havia d'anar amb molt de compte a l'hora de posar-me'l a la sagnia, on, tremolós, s'alçava sobre les potetes del darrere i ensumava. «Tiqui, tiqui!», se m'escapava, mentre em feia pessigolles amb els bigotis. I allò que havia oblidat durant el dia: esclafir de riure amb totes les meves forces, ara em sortia de dins sense pensar-hi.

Gràcies a en *Punsuke* i a la seva presència el pis s'havia convertit en un lloc molt més acollidor. No sabia dir si era l'olor de palla de hámster que em donava la benvinguda al rebedor de casa o la responsabilitat d'haver-li de posar aigua filtrada fresca cada matí i cada vespre, però l'ambient del pis era clarament més alegre, i el que un dia havia estat el pis dormitori d'una *freeter* ara havia adquirit un aire de pis compartit. L'únic que deixava una mica a desitjar era el mobiliari. No tenia gaire bon gust pel que feia a la decoració i aquestes coses. I, sincerament, tant se me'n donava si a sobre de la taula (que per mi podria haver estat una caixa reutilitzada) hi havia un gerro amb flors o no. Per això gairebé no tenia andròmines. La llibreria estava decorada amb quatre figuretes de ciència-ficció que havia rescatat de la meua habitació de quan era petita i, tot i ser una llibreria, a banda d'una guia d'estudis (*¿Com afrontar el primer semestre?*) i un volum de Shakespeare (amb tot, les *Obres completes*), només contenia una pila de revistes de moda que m'havien regalat en un mercat de segona mà. Pel que feia als mobles era igual d'austera. A banda de la taula i d'un coixí per seure, no necessitava res més, i el futon, que només recollia quan feia la neteja d'any nou, ocupava la major part de l'habitació, que era alhora sala d'estar i dormitori. L'estança més acollidora era la cuina. Els meus pares havien insistit a comprar-me una bateria de cuina amb paelles i cassoles i un joc de plats, gots i coberts, que, tanmateix, plens de pols dins dels armaris sense cap altre indici d'ús, eren el màxim exponent d'una vida basada en el mer pas del temps.

Tenia gairebé sempre les cortines corregudes per evitar mirades indiscretas. I és que les finestres de la sala d'estar, que

arribaven fins a terra, donaven al carrer i qualsevol vianant hauria pogut copsar tota la meva existència amb un sol cop d'ull, la qual cosa em semblava inquietant. Després de mudar-me al pis, poc després d'haver-me proveït d'allò més essencial vaig enxampar els Fuji, els veïns del costat, tafanejant per la finestra. Sortia del lavabo i, com que el passadís era a les fosques i jo encara quedava mig amagada rere la porta, els vaig poder veure sense que ells em veiessin a mi.

—¿Veus alguna cosa?—La senyora Fuji va empènyer el seu marit cap a un costat per enganxar el nas al vidre amb la mateixa tafaneria desacomplexada que ell. Com si no hi hagués prou espai per a tots dos!

—No hi ha res.

—¿Què vols dir, que no hi ha res?

—Doncs això, que no hi ha res.

Se'ls sentia parlar perfectament. Eren durs d'oïda a causa de l'edat i sempre parlaven amb el volum d'un aparell de ràdio posat al màxim («Aquí la terra!», «Aquí la lluna!»). De fet, cridaven, la qual cosa dotava el missatge encara de més èmfasi.

¿Què volia dir que no hi havia «res»? ¿Tan decebedora era la meva distribució de taula, coixí i futon que ho havia de qualificar de «res»? O més ben dit: ¿què s'esperaven trobar-hi? La curiositat va donar pas a un desconcert evident. Se'n van anar amb les espatlles encongides, i no va ser fins aleshores que, en sentir una pressió al pit, em vaig adonar que havia estat aguantant la respiració. ¿Potser hauria d'haver sortit de darrere la porta? El costum de presentar-se als veïns quan arribes a un pis nou era una llei no escrita que havia vulnerat. ¿Potser els havia molestat que no considerés necessari seguir el protocol? Fos com fos, vaig decidir deixar que les coses fessin el seu curs. Ja ens coneixeríem més endavant! De moment en tenia prou d'escol-

tar el campionat de crits que feien davant del televisor. No era que m'agradés sentir-los, però cada vespre em convertia en testimoni involuntari de la seva picabaralla diària pel comandament a distància. Aquella paret tan fina era, tècnicament parlant, una catàstrofe acústica. D'altra banda, em produïa certa satisfacció pensar que jo, amb els sons que emetia, no els donava cap motiu per sentir-se importunats.